
SUOMEN
LUONNON-
SUOJELULIITTO
LAPIN PIIRI

SUOMEN LUONNON-SUOJELULIITTO
LAPIN PIIRI

- Suomen luonnonsuojeluliiton alueellinen organisaatio
- Perustettu 1970
- Toiminta-alue Lapin maakunta
- 1000 jäsentä

12 paikallisyhdistystä

- Käsivarren Luonnonsuojeluyhdistys
- Inarin Luonnonystävät
- Enontekiön luonnonsuojeluyhdistys
- Muonion ja Kolarin Luonto
- Kittilän Luonto
- Sompion Luonnonystävät
- Pelkosenniemen Luonnonsuojeluyhdistys
- Pro Kutsa
- Ylitornion-Pellon Luonto
- Suomen luonnonsuojeluliitto Rovaniemi
- Tornion luonnonsuojeluyhdistys
- Kemin Seudun Luonnonsuojeluyhdistys

SUOMEN LUONNON-SUOJELULIITTO
LAPIN PIIRI

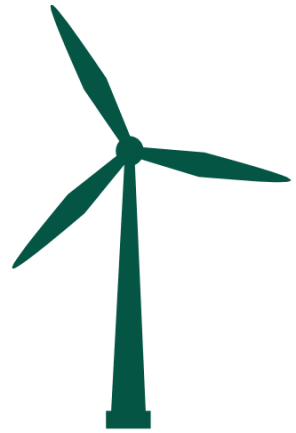
Pohjoisen maankäytön paine

SUOMEN LUONNON-SUOJELULIITTO
LAPIN PIIRI

Paikallisyhdistys-toiminta

Paikallisen luonnon edunvalvontaa, luontokasvatusta ja luonto-harrastuksen tukemista

- Luontovaikuttaminen, ympäristöongelmiin puuttuminen
- Retkiä, luentoja, tapahtumia, kunnostus- ja ennallistamistalkoita luonnossa
- Aloitteita, kannanottoja, vetoomuksia
- Toiminta vaihtelee yhdistyksittäin alueen ja jäsenistön tarpeiden mukaan

SUOMEN LUONNON-SUOJELULIITTO
LAPIN PIIRI

1. VASTUULLINEN KAIVOSTOIMINTA?

SUOMEN LUONNON-SUOJELULIITTO
LAPIN PIIRI

Lapin kaivokset 2025-2026

- Useita valitusprosesseja ympäristölupapäätöksistä ja kaivoslupapäätöksistä (Kevitsa, Kittilä, Suhanko, Outokumpu, Kaunis Iron Ruotsi)

- Valitus Lapin liiton Natura-poikkeamisen hakemuksesta (Sakatti)

- Päätöksiä tullut vain yhdestä: kaivoksen pintarakenteita päätettiin vahvistaa Paransi rakenteita, lisäsi maanottoa

SUOMEN LUONNON-SUOJELULIITTO
LAPIN PIIRI

Miksi “aina” valitetaan?

- **Jätteiden ominaisuuksien ja pitkäaikaiskäyttäytymisen puutteellinen selvittäminen**
- **Jäte- ja suotovesien hallinta**
- **Rakenteiden kestävyys**
- **Natura-vaikutukset**
- **Vesistövaikutukset**
- **Vakuuksien riittävyys**
- **Olennaisten lupaan liittyvien asioiden siirtäminen ratkaistavaksi tulevaisuudessa**
- Pöly? Suuronnettomuusriskit? Yhteisvaikutukset?

Resurssit, osaaminen, kytkökset..

- Lupa- ja valvontavirasto ei tarkista tai varmista kaivosyhtiön välittämien tietojen lähdeviitteitä tai usein myöskään laskelmia. Tavoitteena on luoda ainoastaan **yleiskuva** välitetyn tiedon laadusta ja riittävyydestä.

- **Lobbaus ja pyöröovi-ilmiö** ovat mahdollistaneet kaivosteollisuuden tehokkaan edunvalvonnan, mikä näkyy valitettavasti sekä kansallisessa lainsäädännössä että parasta käyttökelpoista tekniikkaa (BAT) koskevassa ohjeistuksessa.

> > > **Kaivostoimintaa koskevat oikeusprosessit ovat yleensä teknisesti vaativia ja aiheuttavat haasteita kaikille osapuolille**

2. VESI

SUOMEN LUONNON-SUOJELULIITTO
LAPIN PIIRI

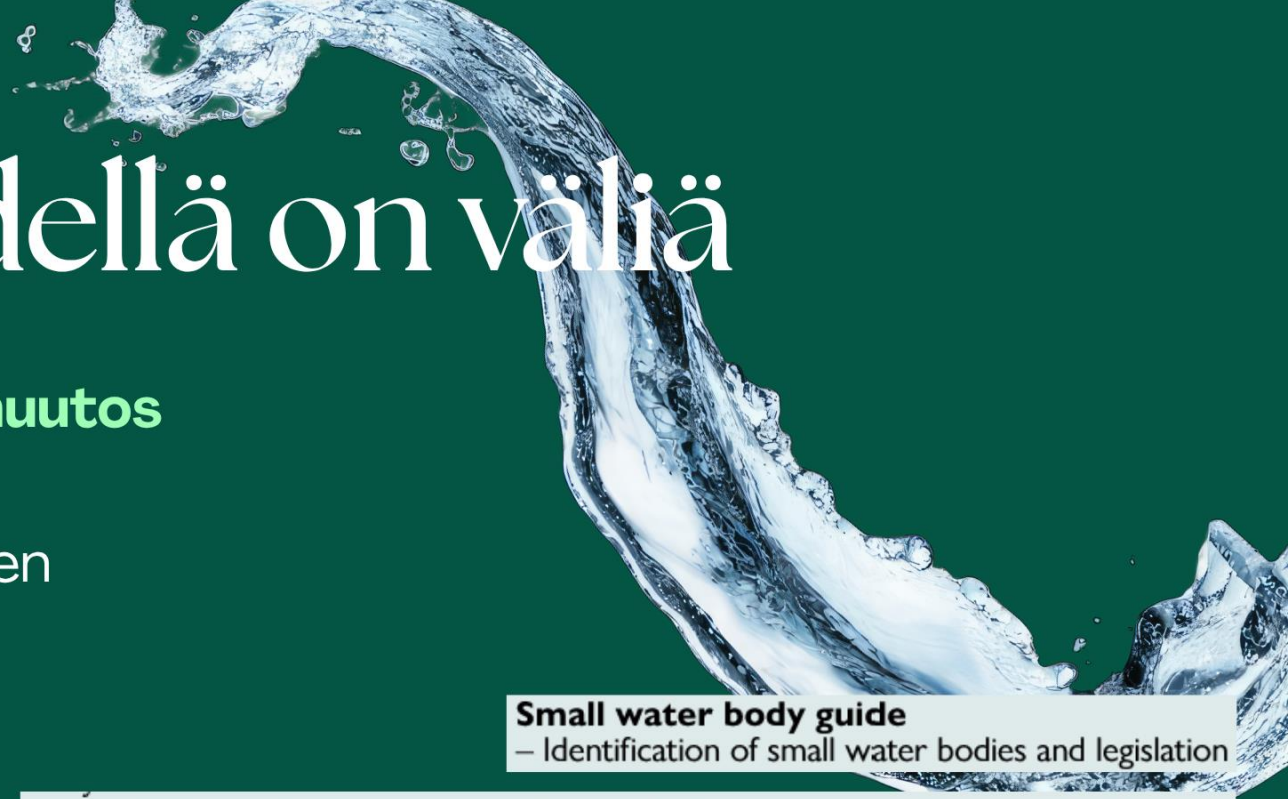
Miksi makealla vedellä on väliä

PLANETAARINEN RAJA: Makean veden muutos

Suomi = tuhansien järvien maa,
JA jokien, purojen, norojen, lähteiden, lettojen

Kaivostoiminnan pääasialliset riskit liittyvät yleensä
pohjaveteen ja pintavesiin

Työkalujamme:
Vesipuitedirektiivi
Kaivannaisjätedirektiivi
Luontodirektiivi

Small water body guide
– Identification of small water bodies and legislation

In addition to the Water Act, small water bodies are protected by several other pieces of legislation, the most important of which are the Forest Act, the Environmental Protection Act, the Land Use and Building Act and the Nature Conservation Act. Legislation protects not only small water bodies but their surroundings.

For their part, the complexity of legislation and shortcomings in its implementation have made it more difficult to protect small water bodies and take them into consideration. One of the challenges encountered in protecting small water bodies is how to identify small water bodies that are in a state similar to a natural state and take them into consideration. Even a small water body in a radically changed state may return to a state similar to a natural state over time, in which case they have the same legal protection as small water bodies that are in a natural state. Small water bodies are closely linked with their surroundings. As a result, a small water body should be considered as a whole consisting of both the water body and its immediate surroundings.

SUOMEN LUONNON-SUOJELULIITTO
LAPIN PIIRI

Varovaisuusperiaate

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen konsolidoitu toisinto
KOLMAS OSA - UNIONIN SISÄISET POLITIIKAT JA TOIMET
XX OSASTO - YMPÄRISTÖ
191 artikla (aiempi EY-sopimuksen 174 artikla)

2.
Unionin ympäristöpolitiikka perustuu ennalta varautumisen periaatteelle sekä periaatteille, joiden mukaan ennalta ehkäiseviin toimiin olisi ryhdyttävä, ympäristövahingot olisi torjuttava **ensisijaisesti niiden lähteellä ja saastuttajan olisi maksettava**
(...)
3.
Ympäristöpolitiikkaansa valmistellessaan unioni ottaa huomioon:
– saatavilla olevat tieteelliset ja tekniset tiedot,
– ympäristöolot unionin eri alueilla,
– toimien toteuttamisesta **tai toteuttamatta jättämisestä** mahdollisesti johtuvat edut ja kustannukset,
– unionin taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen kokonaisuutena ja unionin eri alueiden tasapainoisen kehityksen.

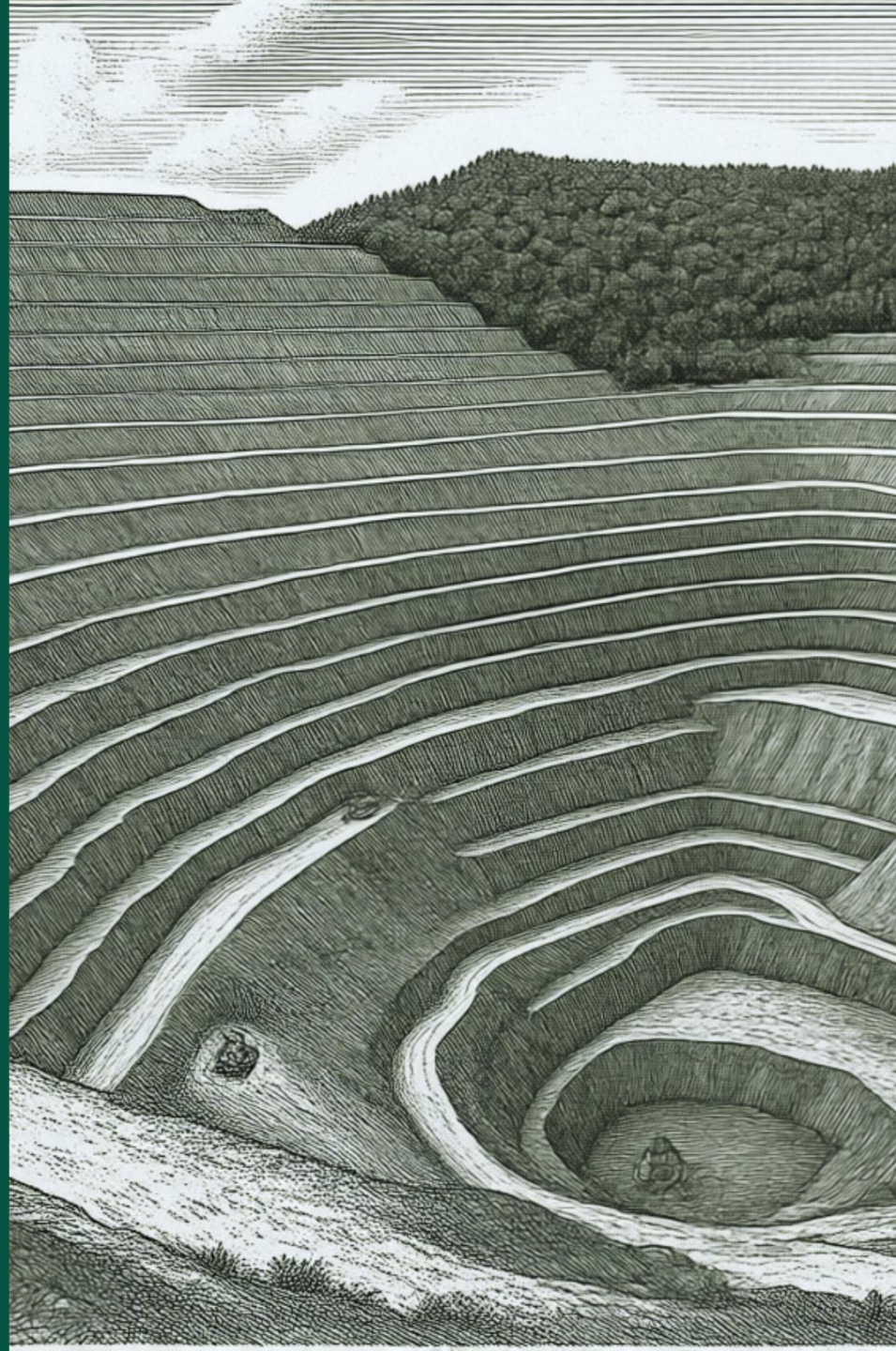
SUOMEN LUONNON-SUOJELULIITTO
LAPIN PIIRI

Hapan kaivosvaluma

= Metallikaivoksista virtaava hapan vesi, jota muodostuu sulfidimineraalien altistuessa hapettaville olosuhteille.

Näin syntyvät valumavedet sisältävät runsaasti sulfaattia ja metalleja.

> > >

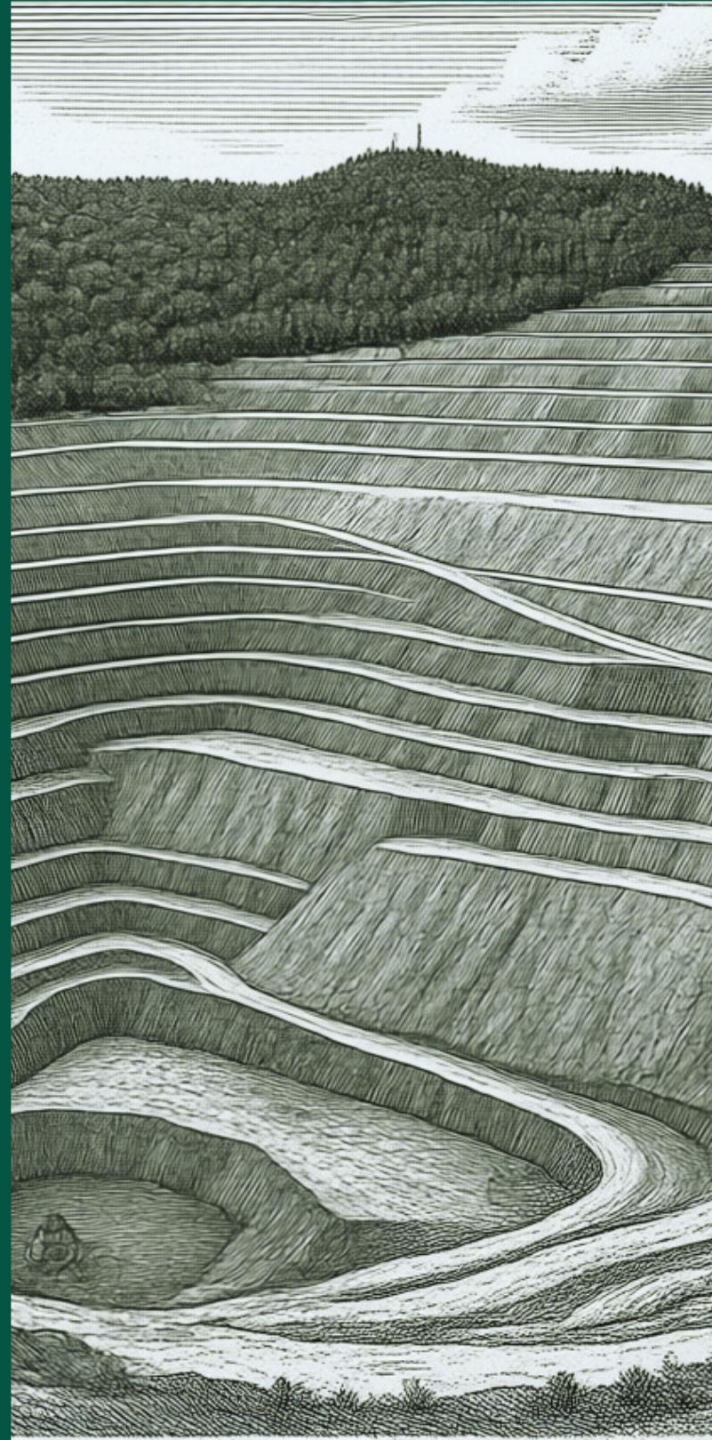
SUOMEN LUONNON-SUOJELULIITTO
LAPIN PIIRI

Hapan kaivosvaluma

- Natriumsulfaatti happamoittaa järviä ja jokia.
- Veden laadun ja elinympäristöjen heikkeneminen voi tehdä vedestä vesieliöille ja ihmisten juomavedeksi soveltumatonta.

- **KERTYMINEN** = haitta-aineet, kuten raskasmetallit, kertyvät eliöihin

- **RIKASTUMINEN** ravintoketjussa tarkoittaa myrkyllisten aineiden, kuten raskasmetallien, pitoisuuksien kasvamista ravintoketjussa ylöspäin siirryttäessä.

SUOMEN LUONNON-SUOJELULIITTO
LAPIN PIIRI

Hapan kaivosvaluma

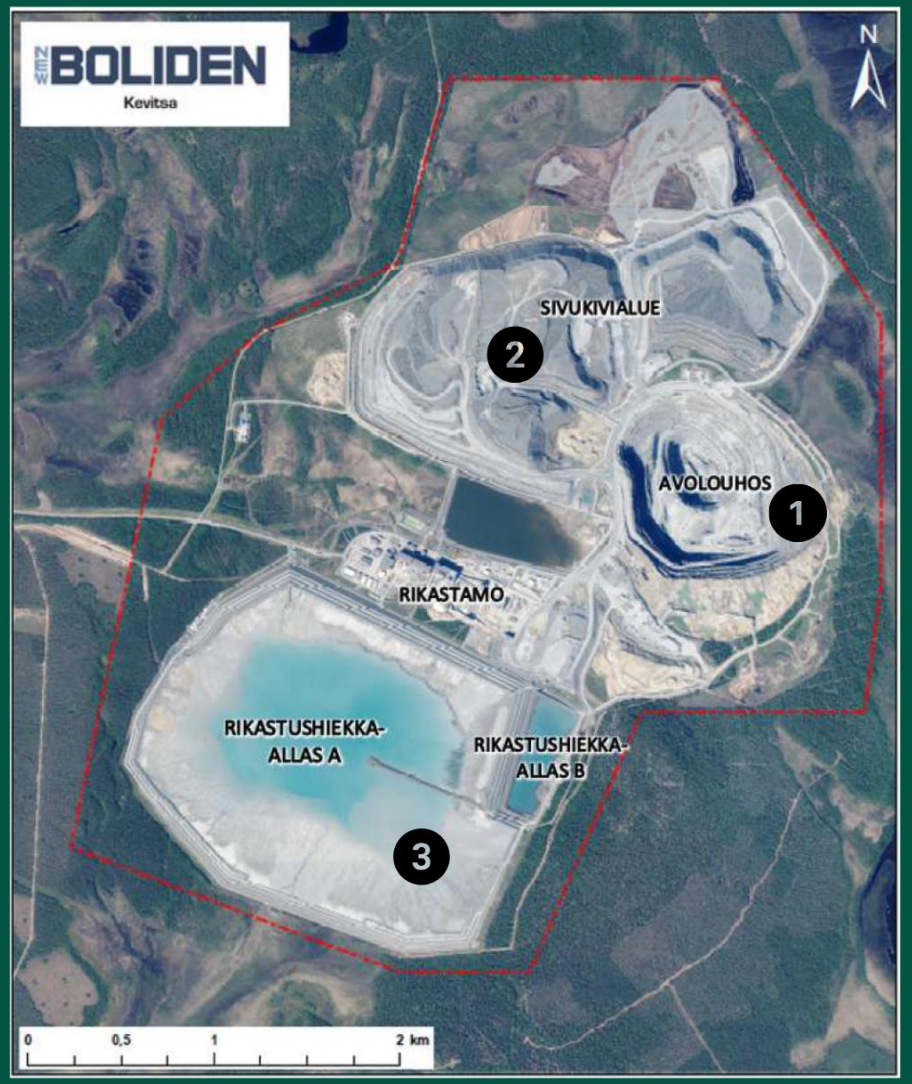
Valumaa voi muodostua sekä maanpinnalla että maan alla tapahtuvasta kaivostoiminnasta, sen rikastushiekasta ja sivukivestä.

esim. Kevitsa 2018 (sulkeutuu 2030/2034):
matalarikkipitoista rikastushiekkaa 7,3 miljoonaa tonnia
korkearikkipitoista rikastushiekkaa 0,05 miljoonaa tonnia

Avolouhoksen pinta-ala kaivoksen sulkeutuessa (1):
100 hehtaaria
1250 m x 1000 m x 515 m.

Sivukivialueen pinta-ala kaivoksen sulkeutuessa (2):
400 hehtaaria (4 km2)
465 miljoonaa tonnia
Korkeus 310 m merenpinnan yläpuolella

Rikastushiekka-altaiden pinta-ala (3):
3,58 + 0,16 km2
Sallittu täyttöaste +251/271 m

Hapanta kaivosvalumaa ja raskasmetallipäästöjä tuottava kemiallinen reaktio voi jatkua todella pitkään.

SUOMEN LUONNONSUOJELULIITTO
LAPIN PIIRI

SUOMEN LUONNON-SUOJELULIITTO
LAPIN PIIRI

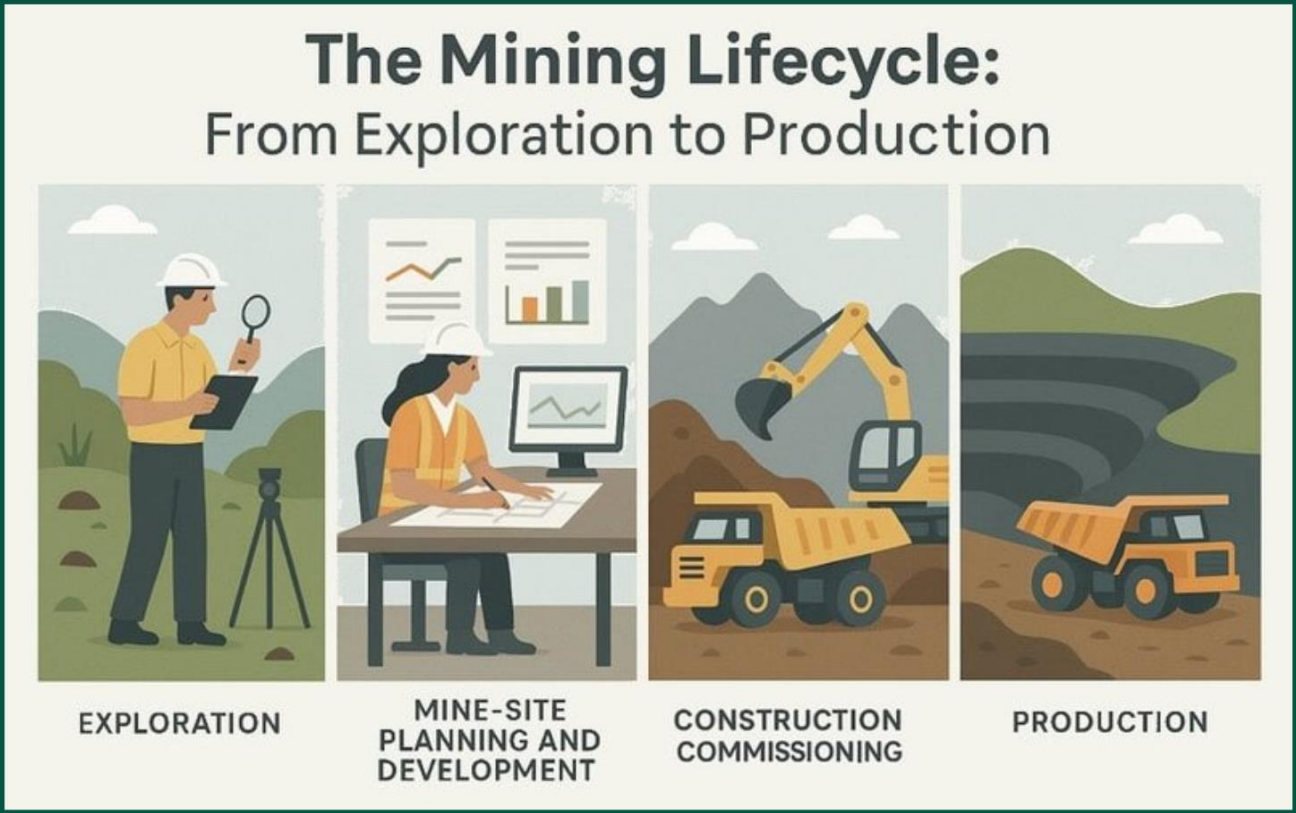
Kuva: Hugo Jonsson / Museovirasto

Menossa parempaan, vai huonompaan?

- Suomessa kaivostoiminta kohdistuu pääosin malmiesiintymiin, joiden metallipitoisuudet ovat alhaisia, ja louhinta tapahtuu enimmäkseen **avolouhoksissa**.
- Kaivosalueiden ympäristönsuojelu perustuu suojarakenteisiin, jotka vuotavat ja joiden pelätään aiheuttavan **pitkäaikaisia ympäristövahinkoja**.
- Vähintään kuusi kaivoshanketta* johtavat tai suunnittelevat johtavansa jätevetensä **Kemijokeen** joko suoraan tai muiden jokien kautta. Kemijokeen päätyvät jo Kitisen kautta Kevitsan jätevedet, ja Loukisen ja Ounasjoen kautta Kittilän kaivoksen jätteet.
- Suomen ympäristökeskus (Syke) on ehdottanut sulfaatille **ympäristönlaatunormia** (EQS), odotetaan astuvan voimaan lähivuosina.

* Suhanko, Rajapalot, Ikkari, Sokli, Pahtavaara, Sakatti

Kaivoksen aikajana

5-15 vuotta | 5 vuotta | 10-30 vuotta | 20-30 vuotta | kesto ei tiedossa

SUOMEN LUONNON-SUOJELULIITTO
LAPIN PIIRI

Varovaisuusperiaate

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI 2006/21/EY,
annettu 15 päivänä maaliskuuta 2006,
kaivannaisteollisuuden jätehuollosta ja direktiivin 2004/35/EY muuttamisesta

Artikla 5(2)(c)
.. Jätehuoltosuunnitelman tavoitteena on: (...)

c. kaivannaisjätteen lyhyen ja pitkän aikavälin turvallisen hävittämisen varmistaminen erityisesti siten, että jo jätealueen suunnitteluvaiheessa kiinnitetään huomiota jätehuoltoon jätealueen toiminnan aikana ja käytöstä poistamisen jälkeen ja että valitaan suunnitelma, joka:

i) edellyttää niin vähän kuin suinkin ja, jos mahdollista, lopulta ei lainkaan käytöstä poistetun jätealueen seurantaa, valvontaa ja hoitoa;
ii) ehkäisee tai ainakin minimoi jätealueelta peräisin olevista, esimerkiksi ilma- tai vesiteitse kulkeutuvista epäpuhtauksista aiheutuvat **pitkäaikaiset kielteiset vaikutukset**; ja
iii) varmistaa padon tai jätekasan, joka on ylempänä kuin kaivostoimintaa edeltänyt maanpinta, geoteknisen vakauden **pitkällä aikavälillä.**

LIITE II
Jätteen määrittely
...Jätealueelle sijoitettava jäte määritellään siten, että voidaan taata **jätealueen rakenteiden fyysinen ja kemiallinen vakaus pitkällä aikavälillä** ja torjua suuronnettomuudet...

SUOMEN LUONNON-SUOJELULIITTO
LAPIN PIIRI

Kuka on vastuussa 100 vuoden jälkeen?

SUOMEN LUONNON-SUOJELULIITTO
LAPIN PIIRI

Kuka on vastuussa 100 vuoden jälkeen?

...entä 1000 vuoden?

SUOMEN LUONNON-SUOJELULIITTO
LAPIN PIIRI

3. PINNALLA

SUOMEN LUONNON-SUOJELULIITTO
LAPIN PIIRI

Natura 2000: määrittele “merkittävä”

- **Viiankiaapa, Sakatin kaivoshanke**
  - vaatisi myös muutoksen soidensuojelulakiin
- **Mustiaapa-Kaattasjärvi, Rajapalojen hanke** (**Mawson**)
  - YVA käynnistyy 2026
- **Koitelainen, Kevitsan monimetallikaivos**
  - merkittäviä vaikutuksia ei voida poissulkea Natura-arvioinnin puutteiden takia

SUOMEN LUONNON-SUOJELULIITTO
LAPIN PIIRI

Kuva: Vesa Puuronen

CRMA, ympäristön kannalta kumileimasin?

- **Hakemusprosessi salainen, vaikutusmahdollisuus Suomen valtiolla. Toistaiseksi kaikki hakemukset laitettu eteenpäin.**
- CRMA artikla 6, strateginen hanke tulee toteuttaa kestävästi: ympäristövaikutusten seuranta, ehkäiseminen ja minimointi, sosiaaliset vaikutukset
- Miten tätä arvioidaan tai valvotaan?
- Nopeuttaa luvitusta, ei poista sen olemassaoloa

SUOMEN LUONNON-SUOJELULIITTO
LAPIN PIIRI

CRMA, 2. kierros

- Savukoskella sijaitsevalle Soklin hankkeelle on haettu strategisen hankkeen asemaa. Korkein hallinto-oikeus on aiemmin palauttanut hankkeen ympäristölupapäätöksen. Hanke on alkuvaiheessa: koelouhintaa varten on vasta haettu ympäristölupaa.
- Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu huomioon ottaen hanketta olisi muutettava merkittävästi aiempaan toteutussuunnitelmaan verrattuna.
- **Hankkeen ympäristövaikutukset ovat tällä hetkellä suurelta osin tuntemattomia.**
- Lisäksi kunnan asukkaiden enemmistö vastustaa hanketta.

SUOMEN LUONNON-SUOJELULIITTO
LAPIN PIIRI

4. DIALOGI

SOSIAALINEN TOIMILUPA, SUOSTUMUS, OSALLISTAMINEN, OSALLISUUS, SIDOSRYHMÄT, YHTEISTOIMINTA...

SUOMEN LUONNON-SUOJELULIITTO
LAPIN PIIRI

Dialogipesu

Sidosryhmien näennäinen osallistaminen
heidän näkemyksiään päätöksenteossa huomioimatta

SUOMEN LUONNON-SUOJELULIITTO
LAPIN PIIRI

LEGITIMOINTI ILMAN VAIKUTUSMAHDOLLISUUKSIA

Dialogiprosessista itsestään katsotaan seuraavan sosiaalinen toimilupa.
Osallistaminen ja vuorovaikutus riittävät, riippumatta siitä, ovatko prosessiin osallistuneiden näkemykset tosiasiassa vaikuttaneet lopputulokseen.

SUOMEN LUONNON-SUOJELULIITTO
LAPIN PIIRI

TURHAT VAIHTOEHDOT

Osallistujat voivat valita ennalta asetetuista rajallisista vaihtoehdoista, joka luo illuusion toimijuudesta, kun pääasiat pysyvät ennallaan.

DIALOGIN VESITTÄMINEN

Painetaan villaisella hankalat kysymykset.
Luonteeltaan ratkaisemattomat erimielisyydet muutetaan “teknisiksi” tai “hallinnollisiksi” haasteiksi, tai niitä ratkaistaan **lisäämällä dialogia.**

OSALLISTUMIS-YLIKUORMITUS

Erilaisia osallistamisen toimenpiteitä ja prosesseja on käynnissä useita, mutta niistä millään ei ole mahdollisuutta puuttua itse ongelmaan.

Kenelle sopiva työkalu?

SUOMEN LUONNON-SUOJELULIITTO
LAPIN PIIRI

VOIMAEPÄTASAPAINO

Dialogi on rakennettu tai fasilitoitu tavalla, joka hämärtää tai vahvistaa olemassaolevia hierarkioita niiden tasapainottamisen sijaan.

Marginalisoidut ryhmät voivat olla muodollisesti edustettuna, mutta vailla vaikutusvaltaa.

SYMBOLINEN OSALLISTUMINEN

Dialogi on tapa viestiä avoimuudesta ja osallistamisesta ulkoisille tarkkailijoille (esim. päätöksentekijät, rahoittajat), eikä päätöksentekoon vaikuttamiseksi.

SUOMEN LUONNON-SUOJELULIITTO
LAPIN PIIRI

Yleisöjen ennakkokuratointi

Kutsu vain vähimmäismäärä mukavia ihmisiä. Tavoitteesi ovat tuotteliaat ja helpot keskustelut.

Hankalat ja kriittiset äänet jätetään kutsumatta tai heidät ohitetaan.

SUOMEN LUONNON-SUOJELULIITTO
LAPIN PIIRI

Äänensävyn valvominen (tone-policing)

Kenellä valtuutus edustaa ketä?

Mielipidevaikuttaminen

DISSAAMALLA SE HOITUU

Kritiikki sivuutetaan kyseenalaistamalla sen esittäjän uskottavuus sen sijaan, että käsiteltäisiin kritiikin sisältöä. Paikalliset vastustajat leimataan **tunteellisiksi** tai hankaliksi (NIMBY ja NIMLA), muualta tulevat **tietämättömiksi**, ja vastaväitteet **misinformaatioksi** tai **populismiksi**.

KEHYSTETÄÄN SE YLEISEKSI EDUKSI: KANSALLISEKSI TAI GLOBAALIKSI

Paikallinen vastustus sivuutetaan esittämällä hanke kansallisesti tai maailmanlaajuisesti välttämättömänä. Näin eriävät näkemykset saadaan näyttämään itsekkäiltä, ja dialogi on vain muodollisuus.

SUOMEN LUONNON-SUOJELULIITTO
LAPIN PIIRI

Ole luonnonvoima.
Liity jäseneksi:
sll.fi/liity

Suomen luonnonsuojeluliiton
Lapin piiri ry
Sisli Piisilä
Toiminnanjohtaja
lappi@sll.fi
040 823 2443